POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI.

POSAMEZNA ŠTEVILKA STANE 1·-DIN

SLOVENSKI DELAVEC

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: Ljubljana, Čopova 1 Del. zbornica — Tel. št.: 35-29 — Pošt. čekovni račun št. 17.548 — NAROČNINA: Za člane ZZD 2 din mesečno, za druge naročnike 3 din mesečno. LIST IZHAJA VSAKO SOBOTO

LETO III. LJUBLJANA, SOBOTA, 11. MARCA 1939. ŠTEV. 11.

Srce organizacije

V pisarni ZZD smo, ob delovnih mizah. Na prvi pogled so prostori prenatrpani. Vsi prostori so zasedeni. Upravni personal ima polne roke dela. To zmeraj sproti raste takorekoč pod rokami. Pri najboljši volji tako skoro ni mogoče, da bi bile vse tekoče zadeve na čistem. Prihajajo zastopniki organizacij in prijatelji našega pokreta. Pojasnil hočejo in nasvetov iščejo za uspešno borbo za interese delavstva.

Prihajajo poedinci, brezposelni, mladoletni, družinski očetje. Za delo prosijo in za intervencije.

Z delavskih bojišč, kjer življenje nikoli ne zastane, sprejema centrala poročila o napadih na delavstvo, na organizacijo, o uspelih obrambah in doseženih zmagah.

Sto in sto vprašanj se kopiči. Na vse je treba odgovora, vsi zahtevajo rešitve zaradi organizacije, zaradi koristi delavstva. Vsi smo danes nervozni. Vsi hočejo hitre rešitve, vsi zahtevajo, da je rešitev ugodna.

Upravni personal sedi za svojimi mizami in studira. Misli meče na papir. Načrte dela za borbo in zmago, gradi osnutke, studira obstoječe zakonodaje, se jezi nad njeno pomanjkljivostjo in nejasnostjo. Sestavlja desetine stvarnih predlogov, da bi jih merodajni osvojili za rast srečnejšega delavskega stanu.

Upravni personal je preobremenjen. Prijatelji pokreta v svojih prostih urah prihajajo in se stisnejo v teh natrpanih prostorih v kakšen ogel in v svojih prostih urah iz idealizma pomagajo pri mehaničnih delih, da se kupi nerešenih aktov ne bi nagromadili.

Vmes donaša pošta desetine pisem vsak dan in vsak dan jih na desetine zopet odhaja na posameznike in na naše edinice. Mnogo razgibanosti duha in resnega duševnega dela leži v teh tisočih natipkanih vrstic.

V sredo razglabljanja in razmišljanja tako neprestano ropočejo pisalni stroji svojo enakomerno pesem. Vmes brni še telefon od vseh strani in terja hitrega dela. Treba je skočiti še sem in tja, treba je zmeraj to in ono osebno urediti. Treba je graditi lastni sistem, treba ga je zasidrati med delavstvom in med narodom. Vsako nedeljo in vsak praznik morajo vse razpoložljive moči ven med delavstvo, v edinice raztresene po širni domovini. Ogromno je to delo centralne pisarne. Ni ga mogoče pravično oceniti, ne prav pretehtati njegove odločilnosti. Tu se ustvarja v temeljih nova lepša usoda našemu delavskemu stanu v celoti, tu se v tisočih drobcih gradi na teh temeljih tudi praktično ta lepša usoda.

Delavstvo mora to vedeti. Vsaj od daleka mora slutiti, da je taka centralna pisarna ZZD za njega življenjske važnosti. Delavstvo se mora tako tudi zavedati, da je v lastnem interesu dolžno, da radi sebe to pisarno vzdržuje in skrbi za potrebna denarna sredstva v to svrho.

Ta aparat in to delo stane tudi denar, veliko denarja. Ali naj organizacija zavednega delavskega stanu za njega berači? Ali ni nasprotno dolžnost ponosnega pridobitnega delavskega stanu, da si ta aparat, srce svojega pokreta, za vsako ceno sam vzdržuje!? Ali ni dolžnost vsakega delavca posebej, da sam prispeva za njegov obstoj in za njegovo rast.

Naše članstvo in upravni odbori po edinicah imajo to dolžnost, da skrbe, da bo malenkostna članarina in naročnina za organizacijsko glasilo točno in v redu plačana. Pečat nezavednega delavca in nevrednega odbornika si daje vsak sam, kdor na to ne pazi z vso skrbnostjo. Kdor brez tega zahteva od organizacije dela in žrtve, ta hoče v strnjenih vrstah igrati vlogo trota — parazita.

Centrala ZZD z odborom, ki gradi iz idealizma in s centralno pisarno, ki mora tudi živeti, vrši težko, važno, neodložljivo nalogo za članstvo, za pokret, za stan. Članstvo ima vsaj to dolžnost, da se čuti v vesti vezanega, da izpolni napram centrali svojo finančno dolžnost. Zato plačajmo tenkovestno članarino in naročnino. Le zase gradimo tako in zase plačujmo, kajti centrala ZZD je srce pokreta.

Pozdravljamo sv. očeta Pija XII.

Kardinalski zbor Kristusove Cerkve se je zbral polnoštevilno. Vsi, ki so jih njeni vrhovni poglavarji odlikovali s to častjo, da smejo soodločati pri izbiri novega papeža so pretekli teden prispeli v Petrovo mesto. Svesti si velikih časov so knezi molili k Sv. Duhu, da bi nevidno vodil njihovo odločitev pri izbiri pastirja Kristusovih vernih.

V času, ki ne ljubi oklevanj, je ta zbor častitljivih mož, polnih bogatih izkušenj, obdarovanih od Stvarnika z odličnimi naravnimi zmožnostmi in zasidranih s srcem v nadzemski svet, ob velikem zanimanju vsega sveta izbral že prvi dan zasedanja novega poglavarja

papeža Pija XII.,

ki je do tega dne opravljal službo vatikanskega državnega tajnika kot kardinal Evgenij Pacelli.

Ime tega moža je bilo že doslej poznano širnemu svetu. Narodi in njegovi voditelji so ga poznali kot človeka izvanrednih sposobnosti, neprekosljive marljivosti in v ljubezni temelječi nepopustljivosti. Neomajno naslonjen na Skalo — Petra je mož priznano svetniškega življenja tako postal vsemu krščanstvu in vsemu svetu ravno na svoj 63. rojstni dan sam Skala sredi razburkanih valov.

Za vesla ladje je z njim zagrabil v sebi ustaljen, moder in močen krmar in prevzel ključe Cerkve ter poroštvo, da je peklenska vrata premagala ne bodo. Mi verujemo: z njim je Kristus in njegova nezmotljiva modrost.

Tudi če bi bil kdo drug stal ob krmilu, vemo, da bi bilo tudi ž njim to poroštvo nepremagljivosti in nezmotljivosti. Mogel bi ob Kristusu kdorkoli, ki bi bil na to mesto izbran, zahtevati od nas zase to vero in prepričanje in z njim združeno sinovsko spoštovanje. Mi bi v vsakem slučaju sprejeli od Previdnosti poslanega najvišjega svečenika vsega človeštva kot očeta vsega katoličtva, očeta nas vseh. V katoliškem čustvovanju namreč ni, da bi presojali prigodne naravne dari, ki jih je namestnik Kristusov za življenje prejel, ampak ga iz žive vere objema z otroško ljubeznijo, ki ljubi v očetu brez kriterija očetovstvo samo.

Tem bolj pa vzradoščeni iz vere pozdravljamo novega velikega svečenika in pastirja, ko je svet soglasen v mnenju, da je kardinalski zbor izmed vrednih izbral najvrednejšega, izmed sposobnih najsposobnejšega.

Krščanstvo, zlasti pa katoličtvo namreč nikakor ni zanikanje naravnih vrednot, ampak je le njihovo posvečenje. Bog, ki tako v svojih ukrepih vodi vse po svoji večni zamisli, je v kardinalu Pacelliju — Piju XII. poiskal za veliko poslanstvo modrega vladarja z odličnimi naravnimi zmožnostmi. V dovršenje jim je dal svojo milost in izredne dari, da je ob modrem očetu družina varna in srečna.

Izrednega povdarka pa je vredno še posebno stališče novega papeža, da je pravičnost nosilka miru. V tem je izražen njegov prvi pozdrav v siromaštvu preiskušenim stanovom.

Delo papeža Pija XII. je po imenu in po duhu pojačeno delovanje pokojnega papeža Pija XI. za socialni mir med stanovi in narodi, za povrnitev človeške družbe k božjim temeljem pravičnosti.

Papeža Pija XII. zato kot katoličani brez pridržka s srčnim čustvovanjem in globokim spoštovanjem pozdravljamo kot sinovi očeta, kot pokret pa gledamo v njem božjega pobornika za pravično urejeno družbo.

ZZD ob zborovanju slovenskih kmetov

Sveta si zemlja slovenska in blagor mu, komur plodiš! Pravijo, da te je Bog ustvaril, ko je bil najboljše volje. S snegom pokrite gore, z vinskimi trtami obsejano gričevje, tajinstveni gozdovi, cvetoča polja so razčlenjena preko vse zemlje, pa zopet povezana po rekah in gorskih potokih v celoto.

Narod, ki tu živi, je prav tako razčlenjen po stanovih. Prešernemu kmetskemu domu se ob rob postavlja tovarniški dimnik. Stan raste ob stanu. Vsi pa so povezani tesno v slovensko katoliško občestvo prepojeno z enotnim duhom slovenstva in katoličtva, boreči se za čast stanov in naroda.

Najmočnejši stan poleg delavskega, kmetski stan, zastopstvo 80.000 organiziranih kmetov, včlanjenih v Kmečki zvezi, je zborovalo preteklo nedeljo, 5. marca v Celju. Velikanska dvorana celjskega Ljudskega doma je bila nabito polna delegatov iz vse Slovenije. Kmečki oče z uhani v ušesih je sedel ob brhkem kmečkem fantu, kateri bo kmalu prevzel plug v svoje roke in nadaljeval v družini dediščino očeta in matere in skrbel, da ped zemlje, ki jo je oče tisočkrat preobrnil, ne bo izgubljena. Iz vseh obrazov pa je odsevala tista čudovita duhovna sila, dediščina Matije Gubca, da se kmečki interesi varujejo, toda ne več z mečem, vilami in cepci na Krškem polju, pač pa v mnogo močnejši armadi organiziranih mož in fantov v okrilju stanovske Kmečke zveze, ki hoče nadaljevati boj za svojo staro pravdo.

PRIHOD VODITELJA SLOVENCEV.

Točno ob ½ 11. uri sta burno pozdravljena od kmečke vojske stopila v dvorano prvi njen ustanovitelj in naš narodni voditelj **dr. Anton Korošec** in ban **dr. Marko Natlačen,** spremljana od zastopnikov oblasti.

ORGANIZACIJA 80.000 ČLANOV.

Zborovanje je otvoril in vodil načelnik KZ poslanec — kmet g. Janez Brodar in je dal besedo predsedniku senata g. dr. Antonu Korošču, ki je izrazil veselje in občudovanje, da je v milijonskem slovenskem narodu, kjer je samo 60% kmečkega prebivalstva organiziranih 80.000 kmečkih mož in fantov. Za dr. Koroščem sta pozdravila zborovanje ban dr. Marko Natlačen in zastopnik **ZZD tov. Pirih,** ki je izrazil veselje, da more v imenu slovenskega delavstva pozdraviti tako mogočno zborovanje sorodne stanovske organizacije. Vse je pozival k delu, ene k delu med kmečkim stanom, ki je večkrat v stoletjih v eni roki držal meč, v drugi plug, oral in se boril. Druge pa na delo med jelovškimi drvarji, konjiškimi usnjarji, jeseniškimi kovinarji, med vsem slovenskim delavstvom, da ne bo samo dolžnost njih delež, pač pa tudi ljubezen in pravica. Vse pa na delo za stanovsko izgraditev družbe, začrtane v okrožnicah velikih papežev Leona XIII. in Pija XI., da bo vsak stan o svojih pravicah odločal sam, ne v škodo drugega stanu, pač pa v izpopolnjevanju v sograditeljstvu kulturno in gospodarsko močnega slovenskega naroda.

Za lepim poročilom načelnika zveze g. Brodarja, iz katerega je odsevalo zdravo in močno hotenje, služiti Bogu, stanu, narodu in državi je podal izčrpno poročilo zvezin tajnik g. Finc. Poročilo je izkazovalo velikansko delavnost Zveze za prospeh kmečkega stanu. Poročilu g. Finca je sledilo poročilo voditelja mladine Kmečke zveze g. Puša Ludvika, ki je močno podčrtal delo mladine v stanovski organizaciji, ki nikdar ne more voditi do križanja z drugimi organizacijami, pač pa lepo izpopolnjuje mozaik vsega organizatoričnega dela naših organizacij. Sporedno s poročilom MKZ je podal poročilo o učiteljskem konviktu v Ljubljani. Najobčutnejša rana vsega našega podeželja je učiteljstvo, ki se je oddaljilo od narodnih tradicij in postaja do vseh verskih in kulturnih vprašanj indiferentno ali celo dela javno za razmah nenarodnega svobodomiselstva. Naše podeželje se s takim učiteljstvom hromi, zato si je KZ na lanskem občnem zboru nadela nalogo, da ustanovi v Ljubljani in s časom tudi v Mariboru učiteljski konvikt, kjer bodo našli dom bodoči učitelji, sinovi kmečkih staršev. Delo napreduje in letos prvič bo sprejel dom v svoje okrilje bodoče vzgojitelje kmečke mladine, da bo ta Bogu ostala otrok, narodu in državi pa zvesti sin.

Tesna delavna povezanost med Kmečko zbornico se je pokazala v poročilu zborniškega zastopnika dr. Pergerja. Kmečki stan ima svoje stanovsko predstavništvo in ne razrednega. Stan in njegova stanovska zbornica tvorita šele telo, ki ustvarja. Prav tako je le delavski stan. Vprašanje kruha je za vse enako, ohranila ga bo stanovska organizacija, z enotno usmerjeno Delavsko zbornico. Reševanje delavskih pravic bo takrat lažje, kot je danes.

STANOVI.

Stanovska ureditev družbe torej ni od stvarnosti odmaknjena socialno-politična sanjarija, kakor fantazirajo marksisti.

Krasno uspelo zborovanje je dokazalo, da kakor naše reke in studenci združujejo gore in doline, tako naj delo stanov druži ves slovenski narod v stanovski družabni red v eno nedeljeno celoto.

Naši poslanci za naše rudarje

Dne 2. marca t. l. je bila v ministrstvu za gozdove in rudnike informativna konferenca med slovenskimi poslanci (g. Smersu Rudolf, g. dr. Šmajd in g. prof. Bitenc Mirko) in načelniki ter referenti omenjenega ministrstva.

Na tej konferenci so se obravnavala vsa vprašanja, ki zadevajo naše rudarje in kovinarje. Naši poslanci so predočili višjemu uradništvu nedostatke novih pravil bratovskih skladnic (zlasti §§ 50. in 82.), zastarelost nekaterih določil zakona o rudarskih zadrugah in druge zadeve.

Potrdilo mednarodnih konvencij.

Vlada je predložila narodni skupščini v potrditev (ratifikacijo) več mednarodnih konvencij. V to svrho je narodna skupščina izvolila poseben odbor za proučevanje mednarodnih konvencij. V ta odbor so prišli tudi trije slovenski poslanci: Smersu, dr. Koce, dr. Lavrič. Nekaj konvencij bo za naše delavstvo zelo važnih in samo želimo, da bi bile čimpreje sprejete. S tem bo v veliki meri pomagano našim izseljencem, ki sedaj vsako leto mnogo izgube na svojih pravicah.

Vsem tovarišem in tovarišicam KDM!

Ljubljana, 6. marca 1939.

Ko ste me na občnem zboru lansko leto izvolili iz vaše srede, da delam za interese mladih kršč. delavcev po načelih KDM, sem se z mladostnim idealizmom vrgel na delo. — Že takoj v začetku sem uvidel, da zares iskreno in pošteno delati za interese nas mladih delavcev v centrali KDM ni mogoče —, ker v centrali KDM sedijo ljudje, ki bi radi na račun KDM prišli do svojih osebnih interesov. —

To je tudi potrdilo moje mnenje, ko sem na zahtevo članstva in po svojem poštenem prepričanju kot predsednik gradb. skup. JSZ, Ljubljana, prestopil v katoliško delavsko organizacijo ZZD. Ob tej priliki sem bil od predsednika Rozman Joškota, napaden kot plačanec, fašist, itd. Tako se je KDM opredelila od resnične katoliške smeri v ljudsko frontaško smer JSZ, dočim bi morala KDM ostati nepristranska do taborov v ZZD in JSZ. To je sam predsednik Joško Rozman ob vstopu predsednika in blagajnika skupne KDM v Kamniku v ZZD vsaj formalno povdaril, ko je takrat izjavil, da ta prestop teh dveh članov v ZZD, organizacijo KDM nič ne briga. To pravilno stališče pa je sedaj zaradi interesov, ki jih ima cela KDM z Rozmanom vred zavrgla in na svoji redni seji sklenila mene zaradi prestopa v katoliško ZZD postaviti pred razsodišče.

KDM se je s tem pregrešila proti svojim pravilom in proti katoliškemu programu.

Zato ne morem več biti član take organizacije, ki jo voditelji tirajo v popolnoma zgrešeno smer, še manj pa njen funkcijonar. Odložil sem zato po tovariših na občnem zboru zaupano mi funkcijo in sem z žalostjo zapustil organizacijo, za katero sem nekdaj upapolno mislil, da bo res vzgajala katoliško zavednega mladega delavca borca.

To izjavo dajem radi sotovarišev v vrstah KDM, da morejo spoznati vso resnico in tako tudi sami izbrati do KDM edino pravilno odklonilno stališče.

Kralj Franc, s. r.

Za enakopravnost poljedelskih delavcev

ZA NJE SE NIHČE NI BRIGAL.

V Sloveniji se je delavsko strokovno gibanje od nekdaj omejevalo le na boj za zboljšanje položaja obrtniških in industrijskih delavcev. Zaradi tega je položaj poljedelskega delavstva skrajno slab.

Temu je krivo tudi stanje našega kmetijstva, ki ne prenaša toliko bremen kakor razvijajoča se industrija, vendar je treba odkrito povedati, da to ni edini razlog. Krive niso zgolj razmere, ampak tudi ljudje.

KAJ SO DELALI STROKOVNI POKRETI?

Če govorimo o ljudeh, mislimo pri tem z ene strani na »rešitelje proletariata«, za katere tvori delavstvo, ki je zaposleno v industriji, njim potreben proletariat, da z njegovo pomočjo pridejo do svojega cilja-socializma. Poljedelsko delavstvo medtem ne tvori kompaktnih množic in se zato marksizem zanje razen slučajnih fraz, dosti ne zmeni. V istih kolesnicah so se dosedaj gibali tudi ostali strokovni pokreti. Le tu pa tam se postavi ta ali oni na oder in spušča na cenjene poslušalce skrbno in temeljito sestavljeno predavanje polno številk o tem, kakšni reveži so naši poljedelski delavci, od kedaj so, zakaj so in kako bi se dalo eventuelno glede na razmere napraviti to in ono. Na to ploskanje, malo socialnega sočutja in vse ostane pri starem...

20 let je poteklo odkar obstoja Jugoslavija, vedno smo slišali eno in isto, ampak spremenilo se za poljedelske delavce ni skoraj nič, ker pač nihče ni bil na tem zainteresiran.

ZAKAJ SO FRAZARILI?

Njihovo laži-rešiteljsko udejstvovanje ima svoje globoko ideološko ozadje: strokovni pokreti so bili izločeni iz narodne skupnosti, poljedelsko delavstvo pa je trdno zraščeno s to skupnostjo in je zato jasno, da bi bili takim pokretom poljedelski delavci na poti in ogrožali njihov obstoj. V socialnih ustanovah so več kakor celo desetletje sedeli ljudje, katerih koritarstvo je v popolnem nasprotju s potrebami poljedelskega delavstva. Popolnoma razumljivo je, da se ne bodo zborničarji potegovali n. pr. za volilno pravico poljedelskih delavcev v Delavsko zbornico, ko pa dobro vedo, da bi pomenili glasovi te množice za nje konec vladavine.

KAJ PA PREJŠNJI REŽIMI?

Če so imeli razni delavski voditelji tako malo smisla za poljedelske delavce, potem nas ne more čuditi, če so še manj razumevanja za rešitev tega velevažnega socialnega vprašanja pokazali njih kruhodajalci protiljudski režimi. Industrijsko in obrtniško delavstvo je dobilo od časa do časa kako drobtinico radi tolažbe, poljedelsko delavstvo pa ni imelo organizacijske moči, da bi od teh režimov kaj izsiliti moglo.

ZATO TAKO STANJE!

Razlika v zajamčenih socialnih pravicah med obema skupinama našega delavskega stanu je zelo velika. Zlasti ne velja za poljedelske delavce ne zakon o zaščiti delavcev, ne zakoni in uredbe o bolezenskem, nezgodnem, starostnem in brezposelnem zavarovanju ter posredovanju dela, minimalnih plačah, kolektivnih pogodbah, poravnavanju in razsodništvu itd., kar je vse v ozki zvezi z vprašanjem pravice soodločevanja v tozadevnih socialnih ustanovah.

STANJE IN RAZVOJ NAŠE SOCIALNE ZAKONODAJE.

Pri pogledu naše socialne zakonodaje moramo predvsem ugotoviti, da so prejšnji režimi za industrijsko-obrtniško delavstvo s svojimi zakoni in uredbami postavili pravzaprav le zidovje moderne socialne zakonodaje brez strehe in se ima ta del slovenskega delavstva zahvaliti uvidevnosti sedanje vlade, da je stavba dobila tudi streho. Delo s tem seveda ni končano, temveč potrebuje ta stavba še okna, vrata itd. Dejstvo, da je vsaj enkrat po dveh desetletjih prišla pod streho, da delavstvu ni treba po stavbi socialne zakonodaje stopati z dežnikom razrednega boja, smatramo za garancijo, da bodo merodajni činitelji to stavbo socialne zakonodaje za industrijsko-obrtniškega delavstva popolnoma dogradili, činitelj pa, ki bo pri tem delu za korist delavstva s svojim strokovnim delom polagal opeko na opeko, je Zveza združenih delavcev, ki je s svojim prizadevanjem za zboljšanje položaja slovenskega delavstva dovolj jasno pokazala, da je prelomila s starimi metodami frazarjenja in jih nadomestila z mladostno borbenostjo.

TUDI POLJEDELSKI DELAVCI MORAJO DOBITI SVOJE.

Da je sedanja vlada na delu, da dokonča socialno zakonodajo prve skupine delavstva, nam daje jamstvo, da bo enako stavbo postopoma zgradila tudi za poljedelsko delavstvo. Radi stanja našega kmetijstva moramo reči: postopoma, in ne gremo med delavstvo s praznimi neizpolnjenimi obljubami, ampak se bomo borili za to, kar se lahko doseže. Kot organizacija celotnega delavskega stanu Slovenije ne izločamo poljedelskih delavcev iz našega boja, temveč se bo ZZD borila roko v roki z našo, narodni skupnosti pripadajočo Zvezo poljedelskih delavcev v Murski Soboti, da tudi temu do sedaj mačehovsko zastopanemu delu delavskega stanu pribori to, kar so drugi zamudili.

Z VZTRAJNIM SMOTRENIM DELOM.

Glede postopne izgraditve socialne zakonodaje za poljedelsko delavstvo stojimo na stališču, da se bo moralo to skupino deliti v več podskupin in določati vrstni red, po katerem se bo morala socialna zakonodaja nanje razširiti. V prvo podskupino spadajo hlapci in dekle na večjih kmečkih gospodarstvih ter gozdni delavci in viničarji, v drugo podskupino sezonski delavci, ki odhajajo za čas obdobnih opravil v druge kraje, v tretjo pa dninarji, ki so često tudi sami poljedelci in predstavljajo družabni sloj, katerega stanovska pripadnost niha med delavskim in kmečkim stanom, vsled česar predstavlja rešitev vprašanja njegove socialne zaščite silno težavno vprašanje, ki se bo dalo rešiti le v skladnem sodelovanju delavskega in kmečkega stanu.

V STANOVSKI DRUŽBI.

Omenjena dejstva dokazujejo, da najrevnejši sloj našega naroda more največ pričakovati od stanovske ureditve družbe, med tem ko mu vsa prizadevanja razrednoborcev le škodujejo.

V imenu „svobode“

Družbo veljakov v marksističnem taboru preganja zadnje čase precejšnja nervoznost. To se posebno močno opaža iz pisanja njihovega časopisja. Za resnega strokovnega borca je to popolnoma razumljivo. Ljudje, ki so si pri nas v naši državi nadeli priimek »marksisti«, se pač težko sprijaznijo z dejstvom, da delavstvo samo brez njih ustvarja novo obliko svojemu pokretu, nov zunanji okvir, na katerem ni prav nič internacijonalnega marksistično razdiralnega lepotičja. V svoji nervozi gospodje ne vedo, s čim bi obrnili pozornost delavcev nase, pa pišejo, da je v nevarnosti svoboda delavskega strokovnega pokreta . Sami dobro vedo, da poročajo veliko neresnico ,vendar jim strah pred potopom svoje marksistične barke narekuje tudi to nečastno delo. Kakor je sicer delavstvo silno rahločutno in pozorno, kadar se omenja »svoboda« v njihovem pokretu, se ob opozorilu marksističnega časopisja prav nič ne zmeni. Zato ima utemeljene razloge. Delavstvo — in to ogromna večina — ve, na podlagi odigranih dejstev, da sta si marksizem in svoboda dva nasprotujoča si elementa, prav tako, kakor ogenj in voda. Tam, kjer je gospodoval marksizem, ni imela prostora svoboda. Po dokaze za to našo trditev nam ni treba hoditi v zamejstvo, ker jih imamo doma v naši ožji domovini Sloveniji na pretek. Da nam pa ne bodo očitali, da govorimo tako v zrak, bomo pa navedli samo par primerov.

Vse jeseniško delavstvo, zlasti pa ono, ki je zaposleno od prevrata sem, se še prav dobro spominja dogodkov, ki so se odigravali v naši največji industriji v državi, v KID na Jesenicah.

V letu 1920 se je v hotelu Triglav na Jesenicah vršil sestanek med zastopniki delavstva in podjetja za pismen sporazum o plačilnih pogojih delavstva. Marksistična organizacija je bila v večini. Zastopstvo te je zahtevalo odstranitev zastopstva JSZ. Medsebojno trenje delavskih zastopnikov je dalo povod opazki zastopnika KID, da ni prišel poslušat delavske prepire, temveč vodit razgovore in naj se zato prično. Ta nečasten postopek se je od strani marksistov vršil gotovo v imenu »svobode«.

Sprejem in odpust delavstva se je dalje časa vršil preko glavnega zaupnika, ki je bil vseskozi marksist in službe prost ter je imel svojo pisarno na razpolago. V imenu »svobode« je ob nekem sprejemu takratni glavni zaupnik utajil seznam prosilcev za sprejem v delo od Sv. Križa. Šele na opombo takratnega ravnatelja g. Hoffmana, kateremu je bil izročen prepis seznama, kje je seznam prosilcev iz Sv. Križa, je glavni zaupnik omenil, da ga ima nekje v pisarni.

Zaradi »svobode« marksističnih hujskačev po obratih KID je bil nekdaj član njihove organizacije g. Pukšič Alojzij, ki pogostokrat izjavlja, da ni marksist in zaradi te svobode je bil njihov član tudi sedanji predsednik JSZ g. Novak Tomaž. Če je imela marksistična organizacija na Jesenicah večino, jo je imel samo vsled zlorabe prostega časa glavnega zaupnika, ki je svojo službo vršil za marksistično propagando.

V imenu »svobode« je bil vržen iz tovarne predsednik JSZ Korošec Ivan, žičar., in mojster Rozman Peter, da-si ni nikomur napravil nikake krivice. V imenu »svobode« se je po drugih obratih na Savi in Javorniku grozilo neštetim delavcem našega svetovnega naziranja, da jih pomečejo na cesto, če se ne organizirajo k njim. V imenu »svobode« je ob snavljanju neke obratne sekcije neki zloglasni marksist hotel s stolom udariti našega funkcionarja JSZ samo zato, ker je povedal, da je sekcija samo marksistična celica. Šele predsednik dotičnega sestanka je obvaroval tega našega človeka buške, če ne še kaj hujšega.

V imenu »svobode« je pri sklepanju kolektivne pogodbe 1932 moral iti s pogajanj na zahtevo marksistov sedanji centralni tajnik JSZ Joško Rozman.

V imenu »svobode« so se vršili razni štrajki, pri katerih je delavstvo izgubilo ogromne zneske na svojem zaslužku.

Navedli smo samo nekaj vidnih momentov, kako marksisti znajo ceniti svobodo, kadar imajo priliko imeti odločilno besedo. Navedli bi lahko marsikaj silno zanimivega iz zgodovine delavskih borb na Jesenicah, pa nočemo dati povod tretjemu, da bi iz tega delal račune zase. Zato zaenkrat še molčimo. Če bi se pa z marksistične strani le preveč uganjala nesramna demagogija, da je z naše strani delavska svoboda v nevarnosti, tedaj pa bomo brez ozira na to, da bi naše poročilo imelo lahko hude posledice, tudi še poročali.

Naj marksistična glasila kar in kolikorkoli hočejo pišejo, se bo v naši državi v bližnji bodočnosti razvil nov delavski pokret, katerega vse delavstvo — tudi tisto, ki je iz kakršnihkoli ozirov še v njihovih vrstah, močno želi. Delavstvo je do grla sito medsebojnega prerekanja in prerivanja, ker mu je pač zgodovina zadnjih let nazorno doprinesla dokaze, da je z gospodarskega stališča to zanj škodljivo. Srbski, hrvatski in slovenski delavci si bodo po prostem in svobodnem sporazumu v naši državi stvorili močan sodoben delavski pokret, je to prav komu ali ne. Če gre ta nov pokret preko marksistov, so temu sami krivi. Delavstvo hoče imeti eno edino in to močno in pri zastopnikih oblasti in podjetja uvaževano delavsko strokovno organizacijo. Naj gredo politična pota v kakršnikoli smeri, hotenje delavstva ne bo nikdo ustavil.

Jeseniški kovinar.

Razpis volitev v Pokoj. zavod

Volitve delegatov v Pokojninski zavod so razpisane. Da bi članstvu in zavodu prihranili borbo in stroške, so se sporazumele organizacije in skupine:

1. Društvo združenih, zasebnih in trgovskih nameščencev v Ljubljani.
2. Zveza društev privatnih nameščencev v Ljubljani.
3. Sporazumni odbor Bančnih in zavarovalnih uradnikov v Ljubljani, da postavijo za te volitve enotno kandidatno listo.

Enotna lista je bila sprejeta zato, da se nameščencem prihrani volilna borba, Pokojninskemu zavodu pa preko 300.000 Din stroškov. Poleg tega naj bi bili nameščenci tako v borbi za svoje pravice enotnejši in uspešnejši.

Vsaka nova lista za te volitve bi bila za tistega, ki jo vloži,le znak sebičnega samoiskanja in v veliko škodo celokupnega nameščenstva.

Sporazum so tako podpisali za Združeni akcijski odbor za volitve v Pokojninski zavod: **Rudolf Smersu**, predsednik Društva združenih zasebnih in trgovskih nameščencev v Ljubljani; **Jožko Zemljič**, predsednik Zveze društev privatnih nameščencev v Ljubljani ter **Briški Anton in Biber Jožko** za Sporazumni odbor bančnih in zavarovalnih uradnikov v Ljubljani.

Naša borba - naša rast

Stavbinci — Ljubljana

Kljub začetnim težavam organizacija gradbenega delavstva lepo napreduje in se z vsakim dnem veča. Da bo možna voditi točno evidenco aktivnih članov, prosimo vse tovariše, kateri še ne prejemajo lista in nimajo legitimacije, da se čimprej zglasijo v pisarni ZZD, Čopova 1. Prosimo tudi, da se vsi oni, kateri prejemajo list a ne plačajo, nakažejo čim prej naročnino, v nasprotnem slučaju naj list takoj vrnejo. Če lista do 20. marca t. l. ne vrnejo, jih smatramo za naročnike.

Stavbinci — Bizovik

Dne 5. III. smo imeli v Bizoviku informativen sestanek v gostilni Babnik, katerega so se udeležili številni simpatizerji ZZD in par hujskačev. Sestanek je vodil tov. Breskvar. Centralo je zastopal predsednik ljubljanske gradbene tov. Kralj, ki je v jedrnatih besedah orisal vzroke težkega socialnega položaja delavstva. Njegova globoka in stvarna izvajanja so naredila na delavstvo dober vtis. Pokazana nam je bila nova pot, po kateri mora hoditi naše delavstvo, da bo prišlo do svojih pravic. Naši nasprotniki so poslali na ta sestanek svoje hujskače, ki so hoteli oblatiti naše vodstvo, kar se jim pa ni posrečilo. Sestanek je pokazal, da bomo v kratkem imeli svojo skupino za Bizovik in Hrušico.

Izjava

Podpisani funkcionarji bivše Strokovne skupine gradbenega delavstva JSZ zavračamo izjavo, katero je centrala JSZ dobila od bivšega tov. Jesenovca Franca in jo objavila v »Delavski pravici«, ker je neresnična. Občni zbor je ravno na zahtevo tovariša Jesenovca potekel v duhu združitve obeh skupin. Šele po stvarnem dokazovanju tov. Jesenovca so se začeli tudi drugi tov. zavzemati za združitev. Sicer je pa potek občnega zbora razviden iz zapisnika, ki je bil objavljen. — Da ste JSZarji pregovorili tov. Jesenovca, da je dal tako nasprotujočo izjavo, je stvar vašega okusa. Bodite uverjeni, da stavbinci že davno dobro vedo, kakšno delavsko organizacijo so podpirali in komu so zaupali. To se je videlo pri božičnici tega delavstva, ko niste vsi voditelji in ideologi JSZ žrtvovali za te reveže niti 25 par. Zato ne boste ničesar več pri stavbincih dosegli. Ti pa slovenski katoliški delavec, ki si morda še ob strani, delaj in žrtvuj za močno svojo ZZD.

Kralj Franc, bivši predsednik, s. r.
Zrimšek Miha, bivši podpredsednik s. r.
Dežutelj Gabrijel, tajnik s. r.
Podgorelec Anton, gospodar, s. r.
Vidmar Rudolf, Gajšek Karol, Nadovan Franc, Pogačar Rudolf, odborniki, vsi s. r.

Tobačni delavci

V četrtek dne 16. marca se vrši v zadružni kleti na Kongresnem trgu ob 5. uri popoldne takoj po delu redni letni občni zbor. Dolžnost vsakega člana in članice je, da se občnega zbora udeleži.

Ustanovni občni zbor na Dobrovi

Tudi mi delavci na Dobrovi smo uvideli potrebo, da si postavimo čvrsto postojanko ZZD za obrambo naših pravic. V nedeljo dne 5. III. smo imeli svoj ustanovni občni zbor. Pomen organizacije in načela ZZD nam je obrazložil tov. Češnovar, ki je za svoja izvajanja žel splošno odobravanje. Izvolili smo si odbor katerega predsednik je tov. Čadež Bogomir, tajnik tov. Dolinar Ivan, blagajnik pa Zore Valentin.

Dol pri Ljubljani

V mogočno gibanje slovenskega delavstva, ki se zbira pod okriljem ZZD so stopili tudi kemični delavci tovarne »JUB« v Dolu, kateri so imeli preteklo nedeljo v prosvetnem domu svoj ustanovni občni zbor. Občnemu zboru je predsedoval član centralnega nadzornega odbora ZZD tovariš Loboda Jože. Centralo je zastopal tukaj zelo priljubljeni tovariš Grošelj Jože, ki je podal izčrpno strokovno poročilo in nakazal vse zahteve socialne zakonodaje, katere našemu delavstvu po vsej pravici pripadajo. Poudaril je, da enoten in neustrašen nastop delavstva za svoje pravice premaga najtrša kapitalistična srca. Tega naj se vsakdo, ki hoče našo delavsko organizacijo razbijati, tudi zaveda, da ima opravka z enotno delavsko skupino, katera se v okviru socialne zakonodaje bori, da doseže čimboljše delavne pogoje. Izvoljen je bil odbor, ki nam jamči, da bo rast in moč delavske organizacije v Dolu le še napredovala. Delavstvu tovarne JUB kličemo: le še s korajžo naprej!

Jesenice

NE ODJEDAJTE BREZPOSELNIM KRUHA!

Že nekajkrat se je ugotovilo in upravičeno protestiralo proti nekaterim delavcem KID, ki po svoji dovršitvi službe v tovarni hodijo za delo še k g. Tršanu. Delajo celo pod slabšimi plačilnimi pogoji nego delavci, ki so zaposleni samo pri Tršanu in je ta zaslužek edini vir njihovega preživljanja. S svojim nepravilnim postopanjem ti delavci z dvojnim zaslužkom ne samo, da škodujejo tam zaposlenemu delavstvu, na višini plače, nego je radi njihovega dela 4 do 5 delavcev manj zaposlenih.

Mi javno apeliramo na prizadete delavce KID, naj s svojim postopanjem prenehajo in delo pri g. Tršanu opustijo ter omogočijo zaslužek onim, ki so danes na cesti. Če bi ta naš apel ne imel uspeha, bomo v prihodnjič navedli imena teh delavcev, tako, da bo njihovo nečastno postopanje obsojeno od vse javnosti. Ukrenili pa bomo akcijo, ki bo te delavce prisilila, da drugo zaposlitev opustijo. Torej bolje je, da sami sprevidite napako, nego bi bili v to primorani.

UTVARE IN RESNICA

V zvezi z odstopom g. Stojadinovičeve vlade si nekateri izmed vodstev drugih organizacij izmišljajo prav fantastične vesti. S pravo marljivostjo trosijo med delavstvom novice, da s sporazumom ZZD in Jugorasom ni nič in da je vse padlo v vodo. Da se je ZZD prenaglila in da ji je že žal. Mi bi na vse te neutemeljene in neresnične vesti povedali tem raznašalcem na uho, da bo čas njim sam dokazal, da so v velikanski zmoti. Kar lepo naj se sprijaznijo ti posamezniki, da je ogromna večina, lahko rečemo 90% delavstva naveličana medsebojnih trenj in hoče, da bi se čimprej pri nas uveljavila s celim narodom povezana močna delavsko-strokovna organizacija, pred katero bo imel rešpekt tudi delodajalec. V tem hotenju pa je bodočnost na strani ZZD.

Kranj

Uradne ure. ZZD Kranj ima pisarno v knjižnici v Ljudskem domu. Vsemu članstvu in somišljenikom naše organizacije je na razpolago tov. tajnik vsak delavnik od 15. do 19. ure. Po možnosti je v pisarni tudi tov. predsednik.

Članarina. Po članarini in po udeležbi sestankov se vidi moč in disciplina organizacije. Med našimi vrstami je tudi nedisciplinirani, ki nam ne delajo koristi ampak škodo. Take bo treba zavreči po pravilih. Vsak kdor je več kakor tri mesece v zaostanku na članarini, ni več član ZZD. Zanj ne bo povzela organizacija nobenih korakov. Prvo kar se zahteva od vsakega člana je, da plačuje v redu članarino. Med nami ne sme biti nedisciplina temveč red. Posamezniki poskrbite, da bodo naše vrste enotne in zato morebitni zaostanek poravnajte čimpreje in sklenite za naprej redno plačevati članarino.

Novo mesto

Po dolgem času smo imeli v nedeljo 5. t. m. dobro obiskan in naravnost zaželjen članski sestanek. Kako važen je bil sestanek, prav tako važna in živahna je bila debata.

Naše delavstvo se dolgo ni moglo vživeti v strokovno organizacijo, v debati pa, ki smo jo imeli v nedeljo pred in po sestanku in kar se je razbralo iz govora zastopnika centrale, pa so vsi delavci prišli in, kateri še niso bili, so pristopili v naše vrste.

Mi se zavedamo, da se bo naše obupno stanje zboljšalo le takrat, kadar bo zadosti močna naša organizacija.

25. t. m. imamo ob 10. dop. važno predavanje za obratne zaupnike v Rokodelskem domu. Ker bo predavanje izredne važnosti in ker nam bo delegat iz Ljubljane povedal tudi druge važne reči, vabimo zastopnike, odnosno dosedanje obratne zaupnike in namestnike iz sosednjih področij kakor Soteska in Podturn. Tovariši nasvidenje!

Polzela

Mesečni sestanek: Dne 12. marca ob 3. uri pop. priredi ZZD svoj redni mesečni sestanek, h kateremu vas vabimo, da se ga polnoštevilno udeležite, posebno nove člane in tudi še neorganizirane. Vedite, da je organizacija velikega pomena za delavca, kateremu še mnogo, mnogo manjka, kar zakon predvideva. Če ne bomo edini, ne bomo nič dosegli. Poglejte druge tovarne, ki že imajo delovne pogoje urejene; pri nas pa na žalost tega ni, in se še danes nekateri delavci tako malo zavedajo svojih stanovskih dolžnosti. Zato v nedeljo 12. III. vsi v Prosvetni dom, da bomo nekoliko rešili naša težka vprašanja, ki stojijo pred nami. V prihodnjem članku Vam povemo več in obširneje.

V 8. štev. našega lista smo vsem delavkam priporočili glasilo »Luč v temi«. Na mnoga vprašanja, kje se list naroča, sporočamo, da pri: Uprava »Luč v temi«, Ljubljana, Karlovška 22.

Občni zbor, Gorje pri Bledu

Naša kraj. organizacija ZZD je imela v nedeljo dne 5. III. svoj redni letni občni zbor. Po poročilu odbora je poročal kot zastopnik centrale tov. Gaser o strokovnem razvoju, vzroku nastanka ZZD, njenem gibanju in sedanjem stanju, ter naših nalogah za bližnjo bodočnost. Nato je bil soglasno izvoljen nov odbor.

Ormož

ZOPET CELA SKUPINA iz JSZ V ZZD.

V nedeljo dne 26. II. se je zbrala skupina JSZ v Ormožu in sklenila, da v celoti prestopi v ZZD. Na sestanku nam je poročal tov. Rozman Peter in smo si izvolili pripr. odbor. S tem je skupina JSZ v Ormožu zbrisana.

Vevče

ZELENCEV SE NE BODO ZNEBILI

Med vevškimi papirničarji so naši beli in rdeči zatrobili, da je Jugoras propadel in ZZD ne bo prišla na zeleno vejo. Mi pa kljub vsemu delamo naprej brez strahu, ker vemo, da smo na pravi poti. V nedeljo smo imeli dobro obiskan članski sestanek, na katerem nam je zastopnik centrale dokazal, da so bajke naših nasprotnikov le želje onih, ki se potapljajo. Sklenili smo, da bomo število zelencev ne samo utrdili, temveč tudi pomnožili.

Murska Sobota

10.000 naših delavcev dobi zaposlitev v Nemčiji.

Te dneve so se vršila pogajanja pri socijalnem ministrstvu v Beogradu med našo in nemško delegacijo za zaposlitev naših delavcev v Nemčiji. Sklenilo se je, da bo Nemčija letos zaposlila 10.000 naših delavcev iz teritorija dravske banovine.

Ko ta dogovor odobri naša narodna skupščina, se bo takoj začelo z nabiranjem delavcev na vseh borzah dela v dravski banovini. V Mursko Soboto pričakujemo nemških delegatov v najkrajšem času.

Popravki g. Šiftarja v zadnji številki »Slovenskega delavca« nas nič preveč ne plašijo, ker bojo resničnost teh popravkov prizadete delavke same presojale. Mi pa bomo na te popravke tudi dajali primerne odgovore. Da so navedbe g. Šiftarja v tem popravku o nekih sijajnih plačah »resnične«, nam najbolj nazorno pove dejstvo, da bojo delavke s tako sijajnimi plačami same zapustile tovarno g. Šiftarja in bodo rajši šle na sezonsko delo v Nemčijo.

Kljub temu pa naj g. Šiftar ne misli, da so tem delavkam ugasnile pravice po zahtevi do razlike na minimalnih mezdah in nadurah, kar po uradni ugotovitvi v celi Šiftarjevi tovarni znaša stotisoče.

Tudi v Cvetičevi tovarni so izpovedbe delavk ter izpovedbe g. Cvetiča protislovne. Ukrepi g. Cvetiča glede 150 srajc, katere srajce so morale delavke prevzeti v svojo škodo, ne napravljajo na delavke dobrega utisa.

ZZD se bo tudi v tej tovarni borila za pravice svojih članic.

Remšnik

Delavci! V nedeljo ste se premalo udeležili našega razgovora v zadrugi! Vendar smo lahko v splošnem zadovoljni s sestankom, ki nas je zopet poživil in nam dal spoznanje ,da organizacija ZZD še živi! Bliža se pomlad, nič ne pomaga, ne sever, ne zdovc in drugi vetrovi, ne zabranijo pomladnega življenja, tako tudi ne bodo vsi rogovileži zoper našo organizacijo ubranili našega razvoja in rasti! Sliši se tu in tam, da delodajalci stavijo delavcu prvo vprašanje: si v organizaciji? Če si, ne dobiš dela! Delavci, nič se bati, zima nima več svoje sile v tem času, tako tudi nima več svoje celotne moči brezsrčni kapitalizem in materijalizem, ker krščanski delavec dobro ve, da je njegova organizacija tako močna in njegova zavest, da ne prepreči svobode vere in vesti in s tem proste poti, da pokažeš javno kdo da si! Pogum! Vsaka dobra stvar ima ovire in zapreke, pa skupna moč se ne da zajeziti in ne premagati!

Krščanstvo ne podpihuje, ne šunta, a glasno povej vsak delavec, da imaš tudi ti svojo svobodo in prostost, katero ti je prej zabranjeval socijalizem in komunizem! Ne hlapec, pač pa pošten in zadovoljen delavec in član družbe, naroda in verske skupnosti hočeš biti! In to boš, če se izobrazuješ, deluješ z narodom in s svojimi poštenimi voditelji! V nedeljo, 12. marca spet na sestanek in razgovor v zadrugi ob 5 uri popoldne!

Sv. Lovrenc na Pohorju

»Del. politika« v 21. in 24. številki dolgovezno razpisuje kako je njihov rdeči bratec Arčnik pred sodiščem dobil v pravdi z našim Vrenčurjem najlepše zadoščenje in se pokazal kot pravega moža.

Mi bomo zaradi resnice kratko zapisali poravnavo, ki sta jo sklenila Vrenčur in Arčnik pred sodiščem. Takole se glasi: »Arčnik Vilibald obžaluje, da je dne 11. 9. 1938. Vrenčurja Karla napadel in obžaluje in preklicuje vse, kar je o njem izrekel žaljivega. Obenem se zahvaljuje Vrenčurju Karlu, da je odstopil od tožbe.«

Vrenčur Karl l. r., Arčnik Vilibald l. r.

No in s takim zadoščenjem se potem še hvalijo naši marksisti.

Tekstilci — Jarše

Prvi redni občni zbor skupine tekstilcev v Jaršah je za nami. Vršil se je 5. marca t. l. v Grobljah v društvenem domu. Udeležba članstva je bila številnejša, kot na drugih sestankih, kar je znak večjega zanimanja za ta naš strokovni pokret. Potek zbora je bil vseskozi zanimiv, stvaren in se je videlo, kako članstvo pravilno pojmuje delo in ideje naše tekstilne skupine. Odbor je podal izčrpno poročilo, ki ga je članstvo brez ugovora sprejelo in potrdilo razrešnico, ki je bila predlagana.

Tajnik je v svojem dodatnem govoru posebno poudarjal, da je danes važno, kje je tekstilni delavec organiziran. Važno je to danes, ko je brez svoje kolektivne pogodbe izpostavljen podjetniku na milost in nemilost. Zdrava organizacija, ki je prepojena z duhom našega katoliškega naroda, prepojena z resnico, pravico, močjo in ljubeznijo do delavstva, to je samo naša ZZD. Članstvo je njegovo izjavo navdušeno potrdilo in obljubilo, da hoče v bodočih dneh iz ljubezni do svojega sodelavca, v blagor stanu in naroda stopiti z vnemo na delo za razmah našega pokreta.

Zastopnik centrale Kralj Franc je s svojimi iskrenimi besedami lepo orisal delo naše narodne, prave delavske organizacije ZZD in tako v članstvu zbudil in pomnožil zavest do svoje stanovske organizacije. V čast pa si šteje naša skupina cenjeni obisk prijatelja vernega in poštenega delavstva v našem Kamniškem okraju g. Godina, ki je vseskozi sledil poročilu odbora in končno prosil za besedo in tako pozdravil delo naše skupine. Dejal je: Želim novemu odboru, da tudi on šestkrat pomnoži članstvo, kakor ga je prvoletni po vstopu naše skupine v življenje, ker le v ZZD si bo moglo tekstilno delavstvo v prihodnjosti zboljšati svoj sedaj žalostni položaj.

Zlorabe delavcev v Trebči

V srbskih delavskih časopisih je bila objavljena grda afera, katere žrtev so bili brezposelni delavci. V to afero je vpleteno več uradnikov rudnika in uglednih osebnosti Mitrovice. Uradništvo je sprejemalo novince v delo samo tedaj, če jim je brezposelni plačal ogromno denarno nagrado. Oškodovanih je okrog 80 delavcev za skupno vsoto 350.000 Din. Tako sprejeti delavci so bili zaposleni kvečjemu en mesec, nato odpuščeni. Pri ponovnem sprejetju so morali zopet plačati nagrado. Ker je v tamošnji okolici med delavstvom nezaposlenost, so nekateri zato, da bi dobili v rudniku delo, prodali hišo in zemljo, da bi lahko plačali zahtevano nagrado. Z zadevo se bavi sedaj oblast in vsa javnost pričakuje, da bodo te delavske pijavke kaznovane tako, kakor zaslužijo.

Sestanki in zborovanja

V NEDELJO, DNE 12. MARCA 1939:

GROBLJE: Sestanek ob ½10. uri dopoldne v Društvenem domu v Grobljah.
RAJHENBURG-SENOVO: Občni zbor ob 9. uri dopoldne v Društvenem domu.
ZREČE: Občni zbor ob 9. uri dopoldne v Društvenem domu.
REMŠNIK: Sestanek ob 5. uri popoldne v Zadrugi.
SOTESKA: Sestanek ob 9. uri dopoldne v Prosvetnem domu.
PRESERJE: Ustanovni občni zbor ob 1. uri popoldne v Društvenem domu na Homcu.
POLZELA: Sestanek ob 3. uri popoldne v Društvenem domu.

V ČETRTEK, DNE 16. MARCA 1939:

TOBAČNI DELAVCI: Občni zbor ob 5. uri popoldne v Zadružni kleti v Ljubljani.

Minimalne viničarske mezde

(Nadaljevanje)

Po uradnih statističnih podatkih, kolikor smo jih dosedaj sprejeli je v 62 vinorodnih občinah 1730 kmečkih viničarjev in 950 gospodskih viničarij — takozvanih boljših — od teh je inozemskih dvolastniških 374. Razven tega je v omenjenih občinah kmečkih vinogradov pod 1 oral 2954, kateri sicer imajo ponekod v službah viničarje, ki se pa po § 1 uredbe viničarskega reda ne prištevajo med viničarje. Iz navedenih podatkov je razvidno, da dve tretjini kmečkih vinogradnikov niti najmanj ne zadevajo določila viničarskega reda, dočim se drugi vinogradniki v 90% tem določilom upirajo in jih ne izpolnjujejo. Od gospodskih vinogradnikov jih je skoraj polovica inozemcev, ki imajo najlepše kose naše zemlje zasajene z vinsko trto.

KAKŠNO JE STANJE KMEČKEGA VINOGRADNIKA ?

V splošnem je stanje kmečkega vinogradništva na slabšem kot gospodskega vinogradništva. Kmet je po večini še vedno velik konservativec, manjka mu čuta za organizatorično skupnost in za zadružništvo, ter se raje lovi za razne politične frakcije. Svojih vinogradov ne da obdelovati tako intenzivno kot bi moral, pridela po navadi nekvalificirana slabša vina ter ista tudi težje proda. Kmet je po večini dobrodušen ter rad v družbi svojih prijateljev prihaja v svojo klet na kozarec dobrega vina.

Zato v prejšnjih časih ob takih prilikah ni pozabil na svojega viničarja ter je vladala med kmetom in viničarjem lepa vzajemnost in občestvenost. Toda mlajši rod se je zelo izpremenil. Kmet se je pogospodil, občestvenost do viničarja je zginila. Kmečki vinograd je po večini tista zelena veja, na katero je kmet v premnogih letih rešil ostalo svojo kmetijo. Kmečki vinograd pa tudi ni združen s prevelikimi denarnimi stroški. Po veliki večini plača v denarju le delavce ob času kopanja in škropljenja, ostala dela mu viničar opravi po navadi za kake naturalne prejemke, travo, vožnje, zrnje, v zadnjem času pa ponekod zastonj. Tudi potrebnega materijala kakor galico in žveplo kupi le za nujno potrebo. Tako ravnanje pa se je že mnogokrat maščevalo na kmetu samem predvsem v l. 1936., ko je peronospora vsem tistim, ki so zanemarili pravočasno škropljenje, skoraj dobesedno uničila ves pridelek. Vsled slabih gospodarskih prilik pod JNS-arskim režimom so naše kmetije propadle, kreditno zadružništvo je bilo uničeno, kmečki pridelki pod produkcijsko ceno, vinogradi izčrpani. Vse to vpliva na kmeta, da skuša prenesti svoja bremena na svojega viničarja, ki mu vsiljuje razne kmečke pridelke kot plačilo za delo itd.

(Dalje prih.)

Viničarski občni zbor v Ljutomeru

»V nedeljo 5. marca se je vršil redni občni zbor Ljutomerske strokovne organizacije viničarjev ob lepi udeležbi naših zavednih viničarjev. Občni zbor je vodil tov. Korošec, načelnik zveze. O pomenu strokovne organizacije in borbah za uredbo minimalnih mezd je govoril strokovni tajnik tov. Košnik, kar so viničarji vzeli z navdušenjem na znanje. Z območja zbora so bila odposlana pozdravna pisma centrali ZZD, g. ministru Snoju in g. banu, ter krepke resolucije, v katerih viničarji zahtevajo uzakonitev uredbe o minimalnih mezdah za viničarje. Sprememba pravil je bila izvršena soglasno. Izvoljen je bil naslednji odbor. Predsednik tov. Mir Alojz, podpredsednik tov. Lukman Anton, tajnik Nedok Ludvik, blagajnik Pučko Jožef, gospodar Grnjak Janez. Z novimi močmi, z upom v zmago pravice stopa ljutomerska organizacija v novo poslovno dobo.

Sv. Lenart. V nedeljo 5. marca popoldne ob 2 se je vršil pri tov. Tomanič Janezu v Podgorcih ustanovni sestanek viničarjev, katerega so se udeležili okoliški viničarji. O potrebi in koristi strokovne organizacije je govoril strokovni tajnik tov. Košnik, kar so navzoči viničarji z navdušenjem vzeli na znanje, ter sklenili ustanoviti si svojo strokovno organizacijo. Do ustanovitve vodi vse posle tov. Tomanič Janez. Strokovna organizacija je orožje v boju kapitalizmu in iskoriščanju, zato je sklep vseh, da se vsi organizirajo.

Tukajšnja podružnica ZZD dobi sestro. V naši okolici se je začelo živahno zanimanje za ustanovitev strokovne organizacije viničarjev, ter je pristopilo že lepo število viničarjev v organizacijo, in so sklenili, da se vrši dne 19. marca ob 10. dopoldne ustanovni sestanek v Mestnem vrhu pri tov. Levičnik. Kot govornik pride strokovni tajnik tov. Košnik iz Ljutomera. Izvolil se bo pripravljalni odbor za ustanovitev strokovne organizacije viničarjev za Ptujsko okolico. Tovariši viničarji, preko slovenskih goric ori samo en glas, vsi v organizacijo, ker krivice so neznosne.

Konec naj bo norčevanju iz delavstva in oblasti

Ko smo v usnjarskem podjetju Mergenthaler v Mostah pri Ljubljani ustanovili našo organizacijo je bila — kakor je v navadi v takih slučajih — na dnevnem redu prva točka — odpusti. Odpušča se seveda samo »slabe« delavce. Nastane seveda vprašanje, kdo je slab delavec. In kakor navadno so slabi delavci seveda glavni funkcionarji organizacije. Ti podjetju delajo škodo, kakor coklja zavirajo njegov napredek. Zato morajo iz tovarne.

Tako se je zgodilo tudi pri podjetju Mergenthaler. Danes je občni zbor, drugi dan pa naenkrat pomanjkanje dela, nesposobnost in odpusti. Tudi cigarete naenkrat postanejo nevarne, posebno one od članov ZZD, in Ti zato ne smejo kaditi, drugi pa lahko.

Podjetje se razburja, organizacija intervenira. Odpusti so se izvršili radi pomanjkanja dela, trdi podjetje, radi organizacije trdimo mi. Kajti vsa dejstva tako kažejo in tudi podjetje s svojimi izjavami proti organizaciji ne štedi.

Podjetje dokazuje svojo trditev, kliče vpričo zastopnika centrale v pisarno delavce, seveda same »izbrance«, ki pričajo, da je ta in ta delavec neraben. Naši trdijo obratno, zato so tudi oni proglašeni za nesposobne, četudi že po sedem let garajo v podjetju. Nič ne pomaga, vse so krivi delavci, podjetje pa je nedolžno. Saj v redu plačuje nadure — seveda brez 50% pribitka. — Tudi bolniške tedne v redu plačuje, obrat je v redu, kaj pa še hočete. Delavci so zadovoljni, razen nekaterih razgrajačev, ki samo delavstvo hujskajo in lenobo pasejo. To je že stara, stara pesem, ki se vedno in povsod ponavlja, pa se je ponovila tudi pri podjetju Mergenthaler.

Ker z lepa nikamor ne pridemo, prosimo oblast, da posreduje. Oblast skliče poravnalno razpravo, prvo, na katero pride kot zastopnik podjetja neki uradnik. Kakor navadno seveda tudi ta nima pooblastila, da bi delavce lahko sprejel nazaj. Naj gredo prosit gospo za zopetni sprejem, je izjavil zastopnik podjetja.

Delavci so organizirani, sami ne bodo prosili, kajti radi organizacije so prišli ob kruh, organizacija zanje posreduje. En delavec se je sam odpovedal ponovni zaposlitvi, ker je drugje dobil še boljše delo, kljub temu, da delavci pri Mergenthalerju najlažje žive, tako vsaj trdi podjetje. Vprašanje je samo še zaposlitev drugega delavca. Podjetje pokaže za sporazum vso dobro voljo pa ponudi temu delavcu odpravnino 100.— dinarjev. Sto dinarjev, zato da bo tiho on in organizacija. Nastane vprašanje: Ali sprejmemo teh 100.- dinarjev, ali pa se odpovemo 100.— dinarjev in borbo vodimo do konca. Odločili smo se za slednje.

Vršila se je zato druga poravnalna razprava. Pride zastopnik centrale, pride tudi prizadeti delavec. Prišel je tudi lastnik podjetja z zastopnikom Zveze industrijcev. Zastopnik centrale poroča kako je potekla prva poravnava. Omeni tudi tistih 100.— dinarjev. Podjetje se je menda skesalo, pa je lastnik podjetja takoj posegel vmes in povedal, da bi jih prejšnji dan še dal »danes pa ne več«.

Ko zastopnik ZZD s svojim poročilom neha, se oglasi zastopnik Zveze industrijcev, pa ugane sledeče:

Ker ne moremo govoriti o kolektivnem sporu, (ali je spor med organizacijo in podjetjem morda individualni spor?) ni prave podlage za poravnalno postopanje.

Gospod podjetnik in njegov zaščitnik, kljub opozorilu zastopnika oblasti lepo vstaneta in — odideta.

Zopet nastane vprašanje: ali ima podjetje samo pravico razsojati kdaj je za poravnanje dana pravna podlaga in kedaj ne.

O tem bo razsodila oblast in upamo, da bo ta razsodba taka, da bo podjetje za vedno minilo veselje norčevati se iz delavstva in oblasti. Tudi mi bomo k temu pripomogli svoje in bomo spor tirali do konca. Za nas je to načelne važnosti, ker, ako se bo povsod tako delalo, kot se dela pri podjetju Mergenthaler, nam ne bo treba ne oblasti in ne organizacije. Delavstvo ima pa svoje pravice, oblast ima za vsakogar svoje meje. Čas je, da zanje zve tudi kapital. Konec mora biti norčevanju iz delavstva in oblasti.

PO ZEMELJSKI OBLI

JUGOSLAVIJA

Pretekli teden je bila končana načelna debata za državni preračun. Za preračun je glasovalo 281 poslancev. Izid glasovanja so narodni poslanci vladne večine pozdravili z dolgotrajnim odobravanjem in ovacijami predsedniku vlade g. Dragiši Cvetkoviću.

Akademija slovenskih fantov in deklet

V soboto sta priredili ZFO in ZDK svojo II. akademijo v veliki unionski dvorani v Ljubljani. Akademije se je udeležil tudi voditelj slovenskega naroda dr. Anton Korošec, ki je bil burno pozdravljen. Za njim je prišel ljubljanski škof dr. G. Rožman in drugi odličniki.

Akademija je pokazala, da delo, ki je bilo ovirano, gre svojo pot naprej in se ne ozira na preteklost, ampak v bodočnost.

ROMUNIJA

Romunska policija je odkrila zaroto proti predsedniku vlade Calinescu. Gre baje spet za teroristični poskus »Železne garde«. Aretiranih je več terorističnih voditeljev. Ministra Calinesca, ki si je nadel nalogo, da terorizem zatre z močno roko, stražijo posebni oddelki policije za obrambo države.

Romunski zunanji minister je po odhodu grofa Ciana odpotoval tudi v Varšavo, kar dokazuje, da se politika srednjeevropskega zbiranja dosledno razvija po načrtu, ki ima za cilj, vse te države zavarovati, da bo njihova neodvisnost izven nevarnosti.

ČEŠKOSLOVAŠKA

Predsednik republike Hacha je sprejel generala Gajdo, ki ga je bil Benešev režim degradiral. General Gajda bo zopet upostavljen v svojo prejšnjo vojaško stopnjo.

Iz Karpatske Ukrajine bo šlo letos 10 tisoč delavcev na sezonsko delo v Nemčijo, da si Ukrajinci na ta način preskrbijo svoje brezposelne delavce, katerih je v Karpatski Ukrajini razmeroma mnogo.

BELGIJA

Nova belgijska vlada še ni sestavljena in kralj se še tudi ni odločil, komu bi dal mandat za sestavo nove vlade. Izgleda, da bo najbrž ostala na oblasti vlada Pierlota, to se pravi vlada dveh strank, to je socialistične in katoliške. Ta vlada bi se ohranila predvsem tedaj, če bi finančni minister odstopil od svoje namere, da bi državnim uradnikom znižal plače za 400 milijonov frankov.

NEMČIJA

V zvezi z raznimi vestmi, ki so se širile po inozemstvu, da bo bivši avstrijski kancler Schuschnigg kmalu izpuščen na svobodo, menijo na merodajnih nemških mestih, da ni nemogoče, da bi Schuschnigg kmalu zapustil hotel »Metropol« (sedež tajne policije), kjer se sedaj nahaja in da bo prepeljan v neko vilo, ki pa se ne nahaja v nekdanji Avstriji, marveč v stari Nemčiji.

ŠPANIJA

Francija in Anglija sta uradno priznali špansko vlado generala Franca in prekinili vse nadaljne zveze z rdečo vlado. S tem smemo reči, da je državljanska vojna v Španiji končana, da je nakana mednarodnega komunizma zanetiti nov požar v Evropi propadla in da se je tudi politično podnebje na Sredozemskem morju popravilo, kajti odslej bo Španija živela s Francijo in Anglijo v prijateljskih odnošajih in se v Španiji ne bo več razvijala borba med obema taboroma velesil, ki si v Evropi stojita nasproti.

Za francoskega poslan. pri španski nacionalni vladi je bil imenovan 83 letni maršal Petain.

Rdeča »vlada«, ki je bila nekaj časa v Madridu, se je neznano kam izselila, ker pričakujejo ofenzivo Francovih čet, katerih je pred Madridom zbranih že okoli 200.000 mož in so izborno opremljene in oborožene. Rdeči miličniki kar trumoma prihajajo k nacionalistom, čeprav rdeči voditelji nanje budno pazijo in vsakega dezerterja pri priči ustrele.

Rdeči voditelji govorijo o neki zadnji obrambi ,to pa očividno le zaradi tega, da se Stalinu ne bi zamerili in v slučaju popolnega poloma dobili zatočišče v Rusiji.

Po zadnjih vesteh je v Carigradu prišlo do vstaje rdečega brodovja. Pomorske enote Francovega brodovja so zapustile danes Barcelono in odplule proti Cartageni, kakor hitro so zvedele, da je prišlo do upora. Po poročilih iz Cartagene se je poleg brodovja uprlo rdečim tudi civilno prebivalstvo.

Tudi v samem Madridu je prišlo do vojaškega puča, s katerim je vržena Negrinova vlada in sestavljen narodno-obrambni svet, sestoječ iz 7 oseb. Naloga tega sveta je končati vojno v Španiji. Na čelu sveta stoji polkovnik Casade, ki v svojem proglasu pravi, da je Negrin kriv za katastrofo v Kataloniji in ima za cilj, da v tujini prodaja v Španiji ukradeno blago.

ANGLIJA

Veliko presenečenje je po vsem Londonu vzbudilo dejstvo, da je ministrski predsednik Chamberlain osebno prišel na večerjo, ki mu jo je priredil sovjetski poslanik Majski. Na večerjo so prišli skoraj vsi člani angleške vlade, kakor tudi veliko število odličnih angleških politikov in vojaških dostojanstvenikov ter mnogo članov diplomatskega zbora v Londonu. Listi naglašajo, da se je zgodilo prvič v vsej povojni zgodovini, odkar ima Anglija redne odnošaje s sovjetsko Rusijo, da je ministrski predsednik prestopil prag sovjetskega poslaništva. Chamberlain je na sovjetskem poslaništvu ostal celo uro in se je najdelj razgovarjal s sovjetskim poslanikom Majskim. V diplomatskih krogih je to vzbudilo veliko zanimanje in napovedujejo, da je hotel predsednik angleške vlade s tem nakazati, da se bodo odnošaji med Anglijo in sovjetsko Rusijo v očigled mednarodnega položaja odslej zboljšali.

ITALIJA

Nemški maršal Göring je prispel v Rim. Čeprav je njegov obisk povsem zasebnega značaja, bo imel Göring vendar priliko, da se sestane z vodilnimi italijanskimi politiki in morda tudi z Mussolinijem.

FRANCIJA

Generalni prezident francoskega Maroka general Nogues je prispel v Tunis in je njegov prihod v zvezi s konferenco poveljnikov francoske vojske v Tunisu, katere se bosta udeležila tudi generalni rezident Tunisa Labome ter vrhovni poveljnik vseh obrambnih sil v Tunisu, general Blanc.

Francija je namreč zgradila važno obrambno črto med Libijo in Tunisom.

SOVJETSKA RUSIJA

Naravnost blazne vsote izmetava svet za oboroževanje v zadnjem času. Oboroževalni val evropskih velesil je zajel tudi sovjetsko Rusijo. Predsednik sveta ljudskih komisarjev Molotov je napovedal tretjo petletko, katera se bo izvajala v znamenju spopolnitve ruskega oboroževanja. Z izvedbo obrambne petletke bo Rusija po trditvi komunističnih voditeljev ena izmed »najmočnejših držav na svetu«. Po novem obrambnem načrtu bodo vse tvornice vojnih potrebščin prenešene na uralsko področje in še dalje v središče države in proti Daljnem vzhodu, bo ustanovljena samostojna vojna industrija. Vsa področja vojne industrije bodo izpopolnjena po najmodernejših tehničnih izkušnjah. Nova petletka bo posvečena tudi izgraditvi ruske kemične industrije, rudarstvu, proizvodnji elektrike in izpopolnitvi prometa.

ŠVRK RUBRIKA

JSZ V VLOGI MIAJA — AZANA — NEGRINA

»Del. pravica« prehaja v »napad« ali vsaj napoveduje ga na celi črti v znamenju križa proti — komu? Proti boljševizmu, proti marksizmu, proti anarhizmu?!! Kaj še! — Proti ZZD.

Boljševizem, anarhizem, marksizem vseh vrst — to ti je igračka! ZZD, to je zmaj z devetimi glavami... Zato je JSZ osredotočila vso borbo samo na nas. Z mogočnim »hura« je naznanila svoj koncentričen napad.

Na Duplici je začela. Tam so lomili stole, tam so razbijali solnike, tam so psovali poštena dekleta z »zelenimi svinjami«, tam mečejo naše reklamne deske v jarek. To zato, da so najprej pribili svojo demokracijo in poočitili svoje katoliško čustvovanje. Tu so rabili primitivna sredstva.

Modernejši so že postali, ko so hoteli streljati na naš preloženi izredni občni zbor. Streljati — to je pa že bolje. Toda tu so streljali v prazno — na občni zbor, ki ga še ni bilo. **Bilo ga ni zato, ker nam marksistična Delavska zbornica ni hotela dati na razpolago za to zborovanje zaprošenih prostorov.** Vršil se bo, kadar bo Delavska zbornica v naših rokah in bomo sami sebi v njej prostore določili. Zbornica pa bo preje naša, kakor je to marksistom zaželjeno, zato ker med slovenskim narodom marksizma treba ni, tudi ne pod okriljem JSZ.

Končno sproži še en topovski strel na slov. kat. skupnost in kakor velika antanta po svetovni vojni zahteva od nje — od krivca — za to borbo rdečih pikapolonc s črnimi pikami — zadoščenja.

Ofenziva je sedaj tu! Naši ljudsko-frontaši so močni v besednem napadu. Zmagujejo povsod, kakor ljudsko-frontaši po vsem svetu in končno propadajo povsod. Čaka jih usoda Azane, Miaja in Negrina.

Si že poravnal naročnino?

List izdaja za konzorcij: Preželj Franc, Ljubljana. — Urejuje: Križman Andrej, Tunjice. — Za uredništvo odgovarja: Pirih Milko, Ljubljana. — Za Misij. tisk.: A. Trontelj, Grobije.